

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20,—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČEVA ULICA ŠTEV. 23.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglas po tarifu.

Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Socialna politika v naši državi.

Deveto leto se že ponašamo s posebnim ministrstvom za socialno politiko, toda efekt vsega našega socialno političnega dela je tako žalosten, da so z našo socialno politiko nezadovoljni vsi, zavarovanci ravno tako, ko delodajalci. Prvi vsled tega, ker ne dobe nič, drugi pa vsled tega, ker plačujejo tako ogromne prispevke za razne naše socialne ustanove, da trpe že njihova podjetja. Edini, ki so zadovoljni z našo socialno politiko, so nekateri nameščenci, ki so na vodilnih mestih.

Zato je minister za socialno politiko dr. Gosar v svojem eksposetu čisto pravilno konstatiral, da je dosedanjji sistem delavskega zavarovanja pokazal nezdručno tendenco k birokratiziranju, vsled česar so tudi režijski stroški mnogo previsoki. Ne zadostuje pa, če se sedanji nedostatki konstatirajo, temveč treba jih je tudi odpraviti. Deloma to minister dr. Gosar napoveduje in obljublja, da bodo imene posamezne socialne ustanove večjo avtonomijo, s čemur bi bile odpravljene vsaj glavne napake, ki jih je vsekral centralizem.

Potrebno pa je, da se ves sistem našega socialnega zavarovanja spremeni. Nikakor ne gre, da morajo delojemalcii in delodajalci nositi vse stroške socialnega zavarovanja. Če država uvede socialno zavarovanje, potem mora tudi sama nekaj prispevati, kakor se to tudi dogaja v vseh državah. Kaj pa imajo končno delodajalci in delojemalcii od vsega zavarovanja, če pa morajo sami nositi vse stroške, pri tem pa nimajo niti prave besede pri uporabljanju denarja. Če si lasti država v tej stvari odločilno besedo, potem naj tudi nekaj prispeva, ne pa s tujim denarjem igrati vlogo dobrotnika.

Absolutno potrebno je nadalje, da se režijski stroški temeljito znižajo. Socialne ustanove ne smejo imeti prav nobene zvezne s strankarskimi aparati in absolutno ne gre, da si vzdržujejo stranke svoj aparat s pomočjo socialnih ustanov. Niso si mogle razne socialistične stranke v Jugoslaviji napisati slabšega izpričevala, kakor so si ga napisale s strankarsko zlorabo strankarskih institucij. Tu je treba narediti red in če bo vladata storila, si bo pridobila hvaležnost ne samo delodajalcev, temveč tudi delojemalciev.

Naša socialna politika pa mora dobiti tudi svoj program. Treba določiti, kaj je najbolj potrebno in to izvesti, ne pa uvajati pri nas na slepo srečo vse, kar imajo gospodarsko višje stopeče dežele.

Smatramo, da bi moral biti danes stanovanjska akcija na prvem mestu. S prvim majem se že preneha dodeljevanje stanovanj, vlada pa še ni storila za omiljenje stanovanjske bede niti najmanje. Leto dni ali še več se nam sicer obeta 12 milijonov dinarjev, s katerimi da se bodo pričela v vsej državi zidati uradniška stanovanja. Ne glede na to, da je ta vsoča tako nizka, da skoraj nima nobenega pomena, se celo ta nizka vsoča samo obljudbla, mesto da bi se dala. Mesta in prebivalstvo si morajo pomagati sami, dasi je dolžnost države, da prednjači v gradnji novih stanovanj.

Nadaljnja težka rana naših dni je brez posebnosti, ki zlasti med duševnimi delavci stalno narašča. Država bi moralna v prvi vrsti pomagati s tem, da poskrbi denar za investicijska dela. Z investicijami treba pomagati naši industriji, z investicijami treba priskočiti na pomoč našemu obrtu in z investicijami treba dati razmaha vsemu našemu gospodarstvu. Mesto tega pa vidimo, da

Vukičević skuša sestaviti vlado z Demokratsko zajednico.

Beograd, 30. marca. Po mnenju vladnih krogov bo goščo še danes izglasovan proračun. Proračun bo definitivno sprejet danes zvečer, tako da se bodo z 31. t. m. lahko odredile vse mere, da stopi proračun s 1. aprilom v veljavu. Odredbe ministra financ, ki jih je ukrenil za slučaj zakasnitve proračuna zaradi izplačila prejemkov, bodo umaknjene. Včeraj je bilo mnogo govora o tem hitrem sprejetju proračuna.

Uzunović je v razgovoru s svojimi prijatelji na konstatacijo, da se proračun sprejme pravočasno, reklo: »To je dobro, samo se ne ve, kdo ga bo izvedel.«

V parlamentarnih vrstah smatrajo, da sta dve glavni kombinaciji na višku. Prva kombinacija je kombinacija Velje Vukičevića z Demokratsko zajednico brez Uzunovića in Bože Maksimovića, druga pa kombinacija Uzunovića s HSS. Dela se na obe strani. Mnogi politični krogi zagotavljajo, da ima kombinacija Velje Vukičevića pozitivne izglede tako, da smatrajo, da bo Velja Vukičević ob prvi krizi, ki se bo otvorila po sprejetju proračuna, prva osebnost, ki bo prišla pri reševanju krize v poštev. Edino oviro dela Vukičeviću dr. Korošec, ki poudarja, da ne more sprejeti kombinacije, v kateri bi bili tudi samostojni demokrati. Imerajo se že imena kandidatov v ministrstvu Velje Vukičevića, in sicer dr. Subotić kot minister za pravosodje, dr. Aca Savić, kot minister zdravja, Miša Trifunović kot minister prosvete, Milorad Vujičić kot minister notranjih del. Voja Marinković kot minister zunanjih

poslov, Svetozar Stanković iz skupine Ljube Jovanovića kot minister za poljedelstvo. Ako pa dr. Korošec ne bi hotel odstopiti tega resora radikalom, potem bi prišel Stanković na listi Velje Vukičevića za promelnega ministra.

Glede kombinacije Uzunovića s HSS se misli, da bo te dni napravljen formalni poskus pri Stjepanu Radiću, da se doseže sporazum. Z zanesljive strani se doznavata, da bo zelo vplivna oseba stola v sliki s Stjepanom Radićem, da razčisi vsa vprašanja in da se prepriča, kako so izgledi za to rešitev. Nekateri krogji so mnenja, da bo Uzunović še poskušal izmanevrirati situacijo zase tako, da bi se današnja vlada ne izpremenila. Edino obtožba proti Boži Maksimoviću dela glavno oviro, ker se ta obtožba tudi z odgoditvijo parlamenta ne da odgoditi.

Včeraj se je govorilo o delu, ki naj se prične po izglasovanju proračuna. Najprej naj bi se izvršil pretres obtožbe proti Maksimoviću, a kar se tiče zakona o izenačenju davkov, bi se ta zakon vzel takoj v pretres, ker pravijo, da bi ta zakon izpremenil obstoječe finančno slanje države in bi ga zato bilo treba odložiti za pozneje. Nadalje zahteva ta zakon daljše delo Narodne skupščine, a je vprašanje, ali bo skupščina za daljše delo sposobna. Nato pride poročilo anketnega odbora, ki bi moralno biti v krajkem postavljen na dnevni red ter zakon o vrhovni državni upravi, ki je že skoraj izgotovljen v zakonodajnem odboru in bo lahko še na eni seji dovršen.

Doba kombinacij se pričenja.

Beograd, 30. marta. Narodna skupščina je završila včeraj svoje delo ob 9.30 in je bilo sklenjeno, da popoldne in zvečer ne dela več, da bi se mogli člani finančnega odbora odpočeti od nočnega dela. Vlada je izkoristila ta odmor in je sklicala sejo ministrskega sveta, ki se je začela ob 6. in je trajala do 8. Na tej seji se je vodila diskusija o poedinih amandmanih. Na današnji seji vlade se bo završila stilizacija amandmanov zaradi nekaterih izprememb, ki so bile sprejete v finančnem odboru.

Ko je prišel Uzunović s seje, je izjavil novinarjem: čim bolj se bliža konec proračunske razprave tem bolj smo marljivi, da bi definitivno stilizirali amandmane in izvršili delo pravočasno.

»Kaj je z delom skupščine? Ali bo odgodena zaradi praznikov?«

To je stvar predsedništva Narodne skupščine, šefa vlade in vladne večine. Kar se tiče vlade, je ona na razpoloženju.

»Kdaj pride obtožnica proti Boži Maksimoviću na dnevni red?«

Ne vem. Ne morem si zapomniti vseh datumov.

Na seji ministrskega sveta se je razpravljalo tudi o ostalih političnih vprašanjih, ki pridejo na dnevni red po 1.

Vlada noče niti mestom pomagati, da dobe investicijska posojila, na drugi strani pa država z večnimi redukcijami stalno povečuje kader brezposelnih.

Socialna politika je potrebna in zlasti demokratična država ne more biti brez nje. Toda s socialno politiko, ki je postavljena na glavo, kakor je bila pri nas dosedaj, ni pomagano nikomur in bolje je, da sploh nimamo nobene socialne politike, kakor pa takšno, ki nalaga delodajalcem samo bremena in sicer neznosna, delojemalcem pa daje samo prazno upanje, da bo enkrat boljše.

Italijani zahtevajo ratifikacijo nettunskih konvencij.

Rim, 30. marca. Včerajšnji »Message« v uvodnem članku podčrta potrebo direktnega sporazuma med Rimom in Beogradom. Za sporazum z Italijo bi bilo v prvi vrsti potrebno, da se ratificirajo nettunske konvencije in da Jugoslavija odneha od svojega odpora proti uporabi italijansko-albanskega pakta o prijateljstvu. Odgovorni politiki v Beogradu morajo že enkrat razumeti, da je potrebno, izkazati se Italiji hvaležno za njeno plemenito in viteško nastopanje. (Z početi Op. ured.)

London, 30. marca. »Daily Telegraph« javlja iz diplomatskega vira, da se je opustila namera sestaviti preiskovalno komisijo o sporu med Italijo in Jugoslavijo. Resno se dela na to, da bi Italija na zadovoljstvo Jugoslavije tolmačila tiranski paket in da bi Jugoslavija ratificirala nettunske konvencije.

PRAVILEN KORAK.

London, 30. marca. Jugoslovanska vlada je obvestila velesile, da se čuti ogroženo zaradi splošne mobilizacije v Albaniji, ki jo podpira Italija.

NERESNICNE VESTI O DELNI MOBILIZACIJI JUGOSLAVIJE.

Berlin, 30. marca. V diplomatskih krogih so se sinoči razširile vesti, da hoče baje Jugoslavija izvesti delno mobilizacijo svoje vojske. Ta varnostni ukrep se je izkazal kot potreben zaradi intenzivne mobilizacije v Albaniji in zaradi neprestanega izkrcavanja italijanskega topništva in tehničnih čet ter ogromnega vojaškega materiala v albanskih lukah. Ce se te vesti uresničijo, se mora po prepričanju tukajšnjih diplomatskih krogov situacijo smatrati za jako resno.

Z VESALAMI VZDRŽUJE AHMED ZOGU SVOI REŽIM.

Kotor, 30. marca. Po pripovedovanju potnikov, ki prihajajo iz Albanije, izvaja režim Ahmed bega Zogu najstrojnji teror nad albanskimi kristjani. Zadnje dni je bilo obešenih 10 političnih osumljencev, med njimi dva katoliška duhovnika. Polkovnik Hardi je pri Ahmed begu Zogu pal v nemilost. Zato je bil v Tirani konfiniran in stoji pod najstrojnijim nadzorstvom, ne da bi se smel kamorkoli ganiti. Razpoloženje v Albaniji za današnji režim je prav slabo. Danes sploh ni nobenega Albanca, razen nekaj muslimanov, ki bi odobravali italofilski režim Ahmeda bega Zoga.

Italijani so zadnje dni vrgli na otok Saseno pred Valono veliko število čet, posebno topništva in pa nekaj mitraljeških oddelkov. Otok Saseno je zelo utrjen. Postavljeni so tam veliki daljnóstrelni topovi, ki dominirajo nad Valono in nad celim valonskim zalivom.

VOJAŠKA KONTROLA NA MADJARSKEM ODPRAVLJENA.

Pariz, 30. marca. Včeraj je veleposlaniška konferenca sklenila, da se vojaška kontrola nad Madjarsko ukine 31. marca.

LEPE RAZMERE VLADAO NA MADJARSKEM.

Budimpešta, 30. marca. Na včerajšnji seji parlamenta je demokrat Habian izrekel obžalovanje nad tem, da se madjarsko uradništvo balkanizira. V vseh družabnih krogih govore o panamskih škandalih. Žalostno je, da tisk ni svoboden. Tako sta bila dva novinarja, ki sta si dovolila ožigosali slučaj dr. Nagyja, obsojenega na večmesečno ječo.

Spor zaradi Albanije.

Caristična Rusija je poznala pred vojno geslo: Osvobodite Carigrada od gospodstva polnega. To je bila, kakor danes vsi vemo, samo lepa idealno zvaneča beseda za veliko materialnost, kateri se je reklo: Prost izhod na morje.

Italija si je bila postavila že pred vojno slično geslo: Mare nostro! Tona že d'Annunzijeva »La Nave« je pokazala kaj se za tem lepim gesmom skriva. Italija ne more prehraniti vsega svojega prebivalstva doma in zato mora riniti na drugo stran morja!

To je gospodarsko ozadje borbe za protektorat nad Albanijo oziroma za njeno posest. Ta gospodarski boj pa ima tudi prav zanimivo politično zgodovino.

Pred svetovno vojno sta tekmovali za premoč v Albaniji Avstrija in Italija. Avstrija zato, da odrine Rusijo od jadr. morja, do katerega bi po avstrijski sodbi lahko prišla preko pravoslavne in slovanske Srbije, Italija pa vsled lakovit doma.

Svetovna vojna je prinesla Italiji glede Albanije lep uspeh 1. 1915. Takrat je bila velika antanta v precej mučnem položaju in vstop Italije v vojno je bil zapadnim veleštam potreben. Italija je seveda dobro poznala silno zadrgo antante in je zahtevala in zahtevala. Laške zahteve so zaveznički formulirali v znaniem londonskem paktu, sklenjenem meseca aprila 1. 1915, in tam so priznali Italiji poleg našega ozemlja tudi protektorat nad neodvisno Albanijo.

Dve leti kasneje, 1. 1917 meseca junija, je italijanska vlada tudi res protektorat uradno naznana v velesilam. Toda en mesec pozneje je bil sklenjen Krfski pakt, ki zahteva ustanovitev velike jugoslovenske države ob jadraškem morju. Takrat se je pravzaprav začel spor med Italijo in bodočo jugoslovensko državo za Albanijo.

Mirovne pogodbe niso prinesle Italiji tega, kar si je bila zaželeta. Italija ni dobila nobene kolonije, iz Albanije pa se je moralna popolnoma umakniti. Obdržala je le otok Saseno v svoji oblasti, majhen otok, a

strategično zelo važen. Z odločbami mirovne konference Italija sicer ni bila zadovoljiva, toda končno se je le udala in 1. 1920 je Giolittijeva vlada priznala neodvisnost Albanije.

Fašistična italijanska politika pa je dala starim italijanskim težnjam nov polet. Sprva so šli bolj na veliko: Turčija, mandat nad Sirijo, Abesinijo, Tunis, Nizza — to so bili prvotni cilji za italijansko ekspanzijo, ki pa je naletela povsod na odločen odpor Francije. Spor med Italijo in Francijo pa je silno kalil angleške račune proti sovjetski Rusiji. Zato se je Chamberlain odločil, da ta spor izravnava. Na sestanku v Livarnu lansko jesen je Chamberlain Mussoliniju znova počkal na Balkan.

V Albaniji sta si za časa francosko-italijanskih sporov stala nasproti dva tekmeča, Fan Noli in Ahmed beg Zogu. Ponavljala se je stara igra. Če je užival eden vsaj navedno podporo ali simpatije kraljevine SHS, je gotovo Italija podpirala njegovega tekmeča. Italijanski vpliv je počasi, a vidno rastel, največ zaradi naše popustljivosti napram Italiji, ki so jo morali tudi v Albaniji smatrati za slabost. Tudi Ahmed beg Zogu, ki je prej veljal za protežejo Jugoslavije, je novo situacijo hitro razumel in je krenil nagio na italijansko stran. Danes je Albania dejansko že v posesti Italije, ker ima v rokah vse finance, javna dela in menda tudi vojaštvo in orožništvo.

Vse to se je zgodilo z moralno podporo Anglije, ki se menda še vedno boji ruskega brodovja na jadraškem morju kot se ga je nekdaj bala Avstrija, na drugi strani pa si hoče Italijo ohraniti za zavezničko v svojih bojih.

Ce pa smatramo, da je Albania dejansko že popolnoma zlezla pod vpliv in moč Italije, je tako verjetno, da ima afera z Albanijo druge namene in ni neverjetno, da bodo na račun faktično že osvojene Albanije Italijani zahtevali »poravnavo« na hrvaški ali pa na slovenski račun.

Politične vesti.

= Ni še sprejet proračun, ko so se že začele pojavljati razne spletke in kombinacije v svrhu sestave nove vlade. Splošno se zatrjuje, da bo po sprejemu proračuna otvorjena kriza vlade z namenom, da se razširi sedanja vladna koalicija. Novo vlado naj bi tvorili radikali s SLS ter radičevci ali pa Demokratska zajedница. Popolnoma nejasno pa je še, katera skupina ima več upanja, da pride v vlado. Ni niti izključeno, da se vlada sploh ne razširi in da markirajo radikalni pripravljenost sprejeti še kako drugo skupino v vlado samo zato, da zasigurajo sprejem proračuna. — Pa tudi med radikalni samimi je opaziti živahno gibanje. Tako se trudijo pristaši Uzunovića, da zasigurajo tudi v bodoči Uzunoviću mesto predsednika vlade, dočim se trudijo pašičevci za Marka Trifkovića. Kot tretji konkurent pa se je pojavil še Velja Vukičević, bivši predsednik kluba jovanovičevskih poslancev. Nekateri radikalni krogi trdu, da ima Velja Vukičević od vseh kandidatov najbolj resne nade. — V kratkem se bodo vsa ta ugibanja razjasnila, ker je sigurno, da pridemo po sprejetju proračuna zopet v ono lepo dobo večnih kombinacij in krizarenja. Le škoda, da je ta doba pri vsej svoji interesantnosti, da je takam pogemistično izrazimo, bila dosedaj za celoto le v škodo.

= Italija ni pripravljena na vojno. Merodajen nemški diplomat je izjavil dopisniku dunajske »Neue Freie Presse«, da so bili v nemških diplomatičnih krogih že od vsega početka prepričani, da ni nobene nevarnosti za mir. Italija da sploh ni nič resnega nameravala, ker je njena vojska v štadiju popolne reorganizacije in zato za vojno nepravljena. Predlog angleške vlade, da se pošlje na jugoslovensko-albansko mejo preiskovalna komisija, je Italija popolnoma odnila. Nemčija more podveti samo take korake, ki jih dobrata Jugoslavija in Italija, ker živi Nemčija z obema državama v dobrih odnosih. Zaradi tega bo tudi ostala Nemčija popolnoma neutralna. Mesto anketne se bo konflikt rešil potom direktnih pogajanj med Rimom in Beogradom. Rim je k takim pogajanjem pripravljen, zahteva pa ratifikacijo netutinskih konvencij.

= Chamberlain o angleški politiki na Kitajskem. V pondeljek je podal Chamberlain v angleški poslanski zbornici izjavo, v kateri je izjavil, da Anglija še ni odpovedala hanauške pogodbe. Pogajanja o mednarodnih naselbinah v Šangaju se bodo mogla vršiti še tedaj, ko bo osnovana centralna kitajska vlada. Anglija se ne namerava še naprej odpovedati svoji posesti in svojim pravicam na Kitajskem. O dogodkih v Nankingu je dejal, da so nedisciplinirani kantonki vojaki napadli konzulate in hiše tujev. Angleške in amerikanske ladje pa niso streljale v kitajske naselbine, temveč so samo s streli izpraznile ozemlje pred tujsko naselbino. Na vprašanje, če pripisuje tako vrednost jamsku generalu Cangkajšemu ali kantske vlade za varnost tujev, je Chamberlain odvrnil, da se mora to jamstvo določiti šele od slučaja. Anglija ne namerava še more to zgoditi le s pristankom približno petnajstih sil. Po izjavah Chamberlaina je prevlajalo v Londonu mnenje, da je angleška zasedba Šangaja trajnega značaja. To mnenje je zlasti vzpodbudilo kabinet v Tokiu in Washingtonu. Zdi se, kakor da se je ponovila na Kitajskem zopet tekma između Ruske zasedbe Port Arthurja za protektorat nad ozemljem Japonska in Amerika že isčeta kompenzacijeske objekte za to, če zasedejo Angleži Šangaj.

= Kantska vojska bo korakala na Peking. Vrhovni poveljnik kantske vojske je izjavil, da bo kantska vojska korakala na Peking, da tako popolnoma dovrši veliko delo ujedinjenja Kitajske. Pohod na Peking se prične takoj. Pohod pa se bo izvršil v treh smereh. Kantska vojska bo prodrla preko province Šantung, njen drugi del pa preko Nankinga. General Feng pa bo udaril na severno vojsko z zapada. Cangkajšek je dalje izjavil, da ne bo delala kantska vojska nobenih kompromisov. Nadalje je izjavil Cangkajšek, da bo poskrbel za osebno varnost tujev. Dogodek v Nankingu so povzročili nasprotniki kantske vojske, ki so hoteli na ta način spraviti kantsko vojsko ob dobro ime.

Socialistična internacionala je protestirala proti bombardiranju Nankina.

Beethovnova stolnica.

V soboto, dne 26. t. m. je minulo sto let po smrti največjega med veliki glasbeniki sveta — Ludwiga van Beethovna. Ko je bil naš Prešeren rojen, je imel Beethoven že 26 let. A ko se je Beethoven rodil so bili starci: Voltaire 83, Rousseau 58, Klopstock 48, Schiller 11, Goete 17, Marija Terezija 53 let. V dobo francoske revolucije in dobo Napoleona spadajo najlepša dela njegovega dela in ustvarjanja kulturnih dobrin, za katere mu je in mu na veke ostane hvaležen ves svet. Na tega velikana, ki je pred sto leti unurl popolnoma zapuščen, kakor da ni nikdar živel na Dunaju, je v soboto mislio in se nanj hvaležno spominjalo veliko milijonov izobražencev po vsem svetu.

Beethoven je bil majhen, čokat možiček, na kratkih nogah in naravnost grdo glavo; sredi obraza krompirjev nos, srep pogled in vedno jezen na se in na ves svet. Tudi ko je imel največ čestilev, ni imel priateljev, a ob smrti se ga je dostojno spomnilo edino filharmoničko društvo leta 1813 izvajalo eno njegovih simfonij in za to društvo je Beethoven leta 1822 zložil svojo Deveto, ki se je v Londonu svirala tri leta pozneje. Ko je kmalen potem zbolel, so mu iz Londona poslali izdaten dar. (To je bilo v najhujših časih zanj edino priznanje, kakor sem omenil že od početka.)

Madjarski minister dr. Josef Vass privnaša nesmrtnemu možu poklone v imenu zemlje, kjer je več časa živel in med temošnjim narodom našel pobude za mnoga dela. Madjarski minister dr. Josef Vass privnaša nesmrtnemu možu poklone v imenu zemlje, kjer je več časa živel in med temošnjim narodom našel pobude za mnoga dela.

Pietro Mascagni je govoril v imenu svoje domovine in na posebno željo predsednika vlade. Sam sloveč glasbenik je govoril med vsemi morda najbolj prisrčno, navdušeno, gulinivo in s pesniškim zanosom. Dunaj, da Dunaj. Nobeno mesto na svetu ne more biti vrednejše, da proslavi Beethovnov genij, saj je bil Dunaj njegova adoptivna domovina. Na Dunaju je snoval in spisal svoja najslavnnejša dela; tu je živel, trpel, bojeval, zabavljal, odpuščal, plakal, umrl... Dunaj, ki hrani njegove smrtnne ostanke, danes slavi pred vsemi svetom njegovo nesmrtnost. — Pripravuje, kako ga je prišel na Dunaj poseti Rossini in kako se je Beethoven od njega poslovil z vsklikom: »Oh, jaz nesrečen!« — Torej nesrečen on, ki je tako ljudi osrečil. Da, nesrečen — mučenik. Kakor Jezus je umrl v nečloveškem trpljenju, ko je nosil križ usode, ko je v svojih bolečinah dospel na Kalvarijo, umrl tudi on z žolcem v ustih, mučen od človeške zlobe in nehvaležnosti... Umrl je, ali tudi vstal je — kakor Jezus.

Kot zastopnik holandske vlade je govoril poslanik dr. van Beresteyn o Dunaju, središču glasbene umetnosti, ki je privlekla sest tudi Beethovna. V imenu Poljske je govoril minister dr. Twardowski, ki je dejal poljski: Nasred poljskih, ki je dejal Chopina, poklanja se Tebe — kralju Duha v nebesih umetnosti. Nato je nadaljeval svoj govor nemško in je s pesniškim zanosom in v prostih verzih poveličil slavno ime velikega mojstra.

Poslanik kraljevine SHS dr. Milan Milojević izraža v francoskem jeziku zahvalo svoje vlade, da je dala tudi narodu Srbov, Hrvatov in Slovencev priliko, da se sklanja manom velikega genija in izkaže hvalnosteni senci Beethovna v občudovanju in spoštovanju.

Ko je govoril skladatelj Doret v imenu Švice, je govoril v imenu Češkoslovinske republike minister dr. Hodža. V francoskem jeziku je dejal, da Beethoven je umetnost in obenem moralna avtoriteta. Ako pripoznamo, da je Beethoven s svojim duhom zmagal nad brutalnostjo materije, tedaj je najvišja naloga današnje demokracije, da si to zmago varuje. — Prinaša odkritje, da je srečne pozdrave dobrih sosedov Dunaja, ki je danes središče najplemenitejših interesov intelektualcev vsega sveta. Želi Dunaju, da bi ostal vedno v prvi vrstah onih, ki delujejo za združenje narodov v velikih interesih človečanstva.

Z veliko fantazijo za klavir, kor in orkester op. 80. je bila ta proslava zaključena. Večerni program dunajske radio postaje je bil ves posvečen Beethovnu, enako skoro vse evropske postaje in tudi amerikanske po veliki večini. Mnogo postaj je imelo tudi v nedeljo spominske programe za to stolnico. Saj je teden za teden ravno Beethoven na programu večine radiopostaj. Dunajska postaja je drugi dan poslala v eter Beethovnovu Missu solemnis iz Koncerthausa, kar je bil velik užitek za milijone poslušalcev. V bivši dvorski kapeli je bila v nedeljo Beethovnova C-dur maša. Cel ta teden je posvečen velikemu mojstru. V državni operi bo v četrtek in soboto njegova opera »Fidelio«, ki bo bodo lahko slišali po radiu daleč po svetu.

Tako se je odložil današnji Dunaj za oni pred sto leti, ko je veliki mož, kakor je vitez v skliklini Mascagni, z žolcem v ustih izdihnil zapatušen in ubog svojo veliko dušo.

A. G.

Navadno klepetanje.

Jasno je, da se pri splošnih in enakih vabilah glasovi volivev samo štejejo, ne pa tudi tehtajo.

Zato so imeli oblastni poslanci SLS čisto prav, ko so zavrnili očitek, da so njih izpravili te manjvredni volilci.

Sedaj pa pride v »Socialni misli« neki gospod — ef in pogreva deplasirano trditve o boljših in slabših volilcih ter pravi, da so nasprotniki SLS dobili največ glasov ravno in kulturno zaostalih krajev, kar da dokazujejo volilni rezultati v Savinjski dolini in v Prekmurju ter v Kamniškem in Črnomalskem okraju.

Da se tako navadno klepetanje izgubi tudi v revijo, gotovo ni dokaz njene kulturne višine.

Dnevne vesti.

GODI SE NAM TAKO, KAKOR ZASLUŽIMO.

Povedali smo že vseh našega boja proti tujim inženjerjem v naših podjetjih, namreč, da je vseh smešno ničev. V enem službo so se naše oblasti postavile na pravilno stališče in niso ugodile prošnji za stalno bivanje pri nas, a na to so se liberalni in klerikalni prvaki začeli teſiti za Nemca. Odločiti bo moral šele minister dr. Gosar, in stavimo še proti enemu grošu, da bo končna rešitev za Nemca.

Ali en kolosalen vseh pa je naša polemika le imela. Nemci so začeli stikati z pismom ali za pisce tistih dopisov, in na roko so jim šli naši ugledni rojaki, ki so s prstom kazali na domnevega dopisnika. Naši članki so šli v prevodu iz slovenskih rok na Dunaj in Berlin, in ako bi bilo maščevanje le kako mogoče, bi to tudi sledilo, po čeprav na dočela napačen naslov. Saj mi vendar ne moremo zopet in zopet izjavljati, da x ali y ni naš dopisnik itd. Mislimo smo, da pri tako eminentnih narodnih in gospodarskih vprašanjih ne gre za to, kdo piše, marveč: kaj piše. In da je bilo vse poštano mišljeno in napisano, to je gotovo in priznano celo od stanovskih korporacij, čemu torej stikanje za pisce? Najzadostnejše poglavje te povesti pa je to, da so Nemcem pomagali naši ljudje, ki hotejo veljati za velike rodoljube. Ce to ni skandal, kaj naj tako imenujemo? Morda debimo toliko dokazov o takih zahrbnostih, da bomo slovenske efijalte javno imenovali in pozvali naše ljudstvo, da jih postavi na sramotni oder javnega zaničevanja.

Naša inženjerska zbornica je pozvala vsa podjetja, naj do konca meseca prijavijo vse podatke o nameščenih inženjerjih. In še interesantnejše je, da pozivlje brez posebne inženjerje in arhitekte, da jih prijavijo svoje osebne podatke radi — čuje! — evidentno. Ali samo radi evidence? — Ali ne mora za pravičen — boj proti tujcem?

Nespametna redukcija v Bosni. Iz Sarajevo poročajo: Povodom velike in brezglave redukcije, ki je bila izvedena v šumsko-kompetentni faktorji ministratu za šume in rude dejavnosti elaborat, na podlagi katerega je bila večina izvedenih redukcij anulirana. Skoraj vsi uradniki šumske stroke, ki so bili reducirani, bodo prejeli dne 1. aprila še svoje plate.

Uverjenja o umetniškem značaju prireditv. Iz pisarne vel. župana mariborske oblasti smo prejeli: Umetniška razstava in kulturne ustanove, ki posijo pri umetniškem oddelku ministrstva prosvete potrdila, da so njih prireditve umetniškega značaja in za odstotno znižanje takse na vstopnice, naj v prošnjih točno navedejo sedež društva, srez in oblast.

Spominsko proslavo Jovana Cvijića priredi mariborsko »Zgodovinsko društvo« v nedeljo 3. aprila ob 10. uri v čitalniški dvorani »Študijske knjižnice«. O Cvijiću kot znanstveniku bo govoril prof. Fr. Baš.

Iz Golnika. Pevski odsek »Grafika« v Ljubljani priredi v nedeljo dne 3. aprila ob 10. uri v veliki dvorani zdravilišča dobrodelni koncert za tukajšnje bolnike. Ker je znano, da slovi ta zbor kot prvovrsten, nestredujno pričakujemo redki užitek, ki se nam obeta.

Podpornemu društvu slepih, Ljubljana, Wolfova ulica 12, so darovali: Mesarski počnnik zadruge mesarjev in prekajevalcev Din 300, dr. I. Boles Din 150, Hranilno in potrošilno društvo Ptuj Din 150, Posojilnica Trebnje Din 100, Reich Josip tu Din 20, Biljola A. Din 200, Veinberger Mirko Din 50, Drnovšek Ivan, Mihelčič M., Kos F., Miler M., vsl. Zagorje ob Savi po Din 20, Govejšek M., Brastek Ivan, Kočvar A., vsl. Zagorje ob Savi po Din 15. — Vsem plemenitim darovalcem iskrena hvala. — Podporno društvo slepih v Ljubljani.

Poziv k glavnim naborom češkoslovaških državljanov v Sloveniji in Prekmurju. Dne 7. in 8. aprila 1927 se vrše redni nabori letnikov 1905, 1906 in 1907 v prostorih konzulata Češkoslovaške republike v Ljubljani, Breg 8-I, vsakokrat ob 9. uri dopoldne in sirovje dne 7. aprila 1927 za vse čsl. državljanje v letih 1905, 1906 in 1907 stanjuječe na področju oblasti ljubljanskega velikega županija v Ljubljani. Tekom prve razprave je prišlo do hudega prepira med Stremannom in Müllerjem. Ker je Müller nastopil dokaz resnice, bo trajala ta senzacionalna razprava še dalj časa.

Zopet razbojniška tolpa v Sloveniji. Iz Osijeka poročajo: V okolici Temeljca in Hrastina se je pojavila te dni nova razbojniška tolpa, ki steje kot se zdi, 6–8 ljudi. Lopovi preže ob cestah na potnike, jih napadajo ter jim odvezajo denar in dragocenosti. Orožniki jih dosedajo še niso izsledili.

Stresemam toži radi očitka korupcije. Iz Berlina poročajo: Te dni se je pričela pred tukajšnjim sodiščem interesantna obravnava. Zunanj minister Stremann je tožil nacionalističnega prvaka in avokata dr. Artura Müller-a, ker ga je v svojih člankih, prislovenih v nekih nacionalističnih listih, dolžil, da je dovolil med drugim izvoz inozemskega železa v Čehoslovaško. Tekom prve razprave je prišlo do hudega prepira med Stremannom in Müllerjem. Ker je Müller nastopil dokaz resnice, bo trajala ta senzacionalna razprava še dalj časa.

Zopet dijaški izgredi v Bukarešti. Te dni se je vršil v Bukarešti shod nacionalističnih dijakov. Na shodu je bila sprejeta rezolucija, s katero zahteva nacionalistično dijaštvu, da ugodi vladu nemudoma vsem njegovim zahtevam. Po shodu so priredili dijaki obvod po mestu. Pri tem je prišlo med njimi in orožništvo do spopada. En vojak in en policijski stražnik sta bila ranjena, 26 dijakov arietiranih. Zdi se, da je ta demonstracija znamenje, da se prično na bukareški univerzi zopet antisemitični kralavlji. Naslednje jutro so namreč nacionalistični dijaki pometali židovske dijake iz univerze.

Zeleniškim vpojencevem. Umrl je naš član Ks. Andrej Sovinc, pogreb se vrši v črtelj, dne 31. t. m. okrog 2. ure popoldan iz hiše žalostni Gospodstvena cesta št. 10, v Ljubljani. — Vsi člani so vljudno vabljeni, da se zeleniški vpojencev.

Ehvardiščni kongres v Vinkovcih. Dne 15. in 16. maja se vrši v Vinkovcih ehvardiščni kongres. Obenem bodo praznovali 150-letnico tankajšnje farne cerkve. Kongres se udeleži med drugim Škofje: naškof dr. Bauer, nadškof Šarić in Škof Aksamović.

Razpisana sodna služba. Odda se mesto mestu. Prošnje je vložiti najkasneje do dne 10. aprila.

Razpisane učiteljske službe. Na osnovni šolah in otroških šolah v mariborski oblasti je razpisanih več stalnih učiteljskih mest in sicer v Črni, sicer Dravograd, služba mestna vrtnarice, v Radvanju, sicer Maribor, desni breg, služba učiteljice na deklinski desni šoli v Mariboru, služba stalnega ve-

roučitelja; na mestnih otroških vrteh I., II., III. v Mariboru po ena služba otroške vrtnarice, v Šoštanju pa služba veroučitelja. Prošnje je vložiti najkasneje do 20. aprila.

Novi arhitekti. Na tehnični fakulteti ljubljanske univerze so položili izpite za inženjerje arhitekte gg. Herman Huss, Karol Huss in Josip Trebše.

Na mariborski carinarnici so bili reducirani uradniki Slavić, Ognjanović, Valjarević in Pišo. Poleg tega sta bila upokojena dva carinska uradnika.

Iz šolske službe. Ravnatelj gimnazije v Kočevju Anton Burger je napredoval v 4. skupino I. kategorije. Okrajni šolski nadzornik Ludovik Cernej v Celju je upokojen.

Iz vojaške službe. Za poveljnika I. divizionala dravsko artiljerijske brigade je imenovan major Mihal Popović, za namestnika - načelnika artiljerijske oddelka kosovske divizijske oblasti pa Valentini Čop. Za rezervnega poročnika v inženjerski stroki je imenovan Stanko Džimnik, za rezervnega sodnega poročnika pa Janko Dvornik. V našo armado so sprejeti: Kot rezervni poročnik Matija Žitko, kot rezervni podporočnik pa Matija Globa, Makso Fröhlich, Fran Svetec in Robert Vessel. Upokojen je orožniški podpolkovnik Mirko Cvahle.

Iz telezniške službe. Iz kurilnice Ljubljana I. je premeščen za šefu kurilnice v Vršacu Fran Čepelnik. Od imenovane kurilnice je premeščen za šefu v Vinkovcih Jakob Somtnik.

Pred zdravniško stavko na Dunaju? Na Dunaju grozi zdravniška stavka. Udrženje avstrijskih zdravnikov je stavilo vladu ultimatum, v katerem zahteva, da izpolni vladu do 8. aprila vse zahteve zdravnikov, sicer privelo stavkati zdravnikov okrožnih blagajn, nato zdravnikov ambulanc, če pa to sredstvo ne bo imelo uspeha prenehajo izvrševati službo tudi zdravnikov v javnih bolnicah. Ce pride do tega, bo moralna vlasta bolnice zatvoriti.

Iz rudarske službe. Upokojen je pri rudarskem glavarstvu za Slovenijo v Ljubljani administrativni ravnatelj Alojzij Dular.

Spalni vagoni III. razreda v Avstriji. Te dni so uvedli v Avstriji na progi Budimpešta – Dunaj spalne vozove III. razreda. Ce se poskus posreže se uvedejo spalni vagoni na vseh avstrijskih progah.

Žrtve londonskega cestnega prometa. Londonski listi objavljajo statistiko žrtv londonskega cestnega prometa v letu 1926. Po tej statistiki je zahteval cestni promet v Londonu leta 1926 1200 smrtnih žrtv. Listi nagnajo da je število žrtv cestnega prometa prekoračilo prvič 1000. Tekom zadnjih šest let je naraslo število žrtv cestnega prometa v Londonu na 55%. Ranjenih je bilo pri neštevki v cestnem prometu 47.213 oseb.

Požar na Bledu. V noči ob nedelji na pondeljek je izbruhnil požar pri Krevljiju (Slivnik) na Bledu. Požar se je razširil z bliskovito naglico, tako da je ogrožalo vso sednjo poslopja. Ker pa ni bilo vetrna in je možno deževalo se je posrečilo požarni bračni preprečiti večjo katastrofo. Pogorel je le Slivnikov lesen hlev. 6-letni posestnik — otrok brez staršev — je bil zavarovan za neznano. Kako je požar nastal, še ni pojasnjeno.

Smrt vsled neprevidnosti. Predvčerajšnjim se je smrtno ponesrečil na progi Ljubljana – Trst, kake tri kilometre od postaje Planine proti Logatcu lesni trgovec Franc Lang iz Dolenjega Logatca. Ponesrečenec se je vračal iz gozda domov po železniški progi. Krizala sta se dva tevorna vlaka. Medtem, ko se je hotel izogniti enemu vlaku, je preslišal prihajajo drugega vlaka, ki ga je podrl, povabil in raznesaril.

Zopet razbojniška tolpa v Sloveniji. Iz Osijeka poročajo: V okolici Temeljca in Hrastina se je pojavila te dni nova razbojniška tolpa, ki steje kot se zdi, 6–8 ljudi. Lopovi preže ob cestah na potnike, jih napadajo ter jim odvezajo denar in dragocenosti. Orožniki jih dosedajo še niso izsledili.

Stresemam toži radi očitka korupcije. Iz Berlina poročajo: Te dni se je pričela pred tukajšnjim sodiščem interesantna obravnava. Zunanj minister Stremann je tožil nacionalističnega prvaka in avokata dr. Artura Müller-a, ker ga je v svojih člankih, prislovenih v nekih nacionalističnih listih, dolžil, da je dovolil med drugim izvoz inozemskega železa v Čehoslovaško. Tekom prve razprave je prišlo do hudega prepira med Stremannom in Müllerjem. Ker je Müller nastopil dokaz resnice, bo trajala ta senzacionalna razprava še dalj časa.

Zopet dijaški izgredi v Bukarešti. Te dni se je vršil v Bukarešti shod nacionalističnih dijakov. Na shodu je bila sprejeta rezolucija, s katero zahteva nacionalistično dijaštvu, da ugodi vladu nemudoma vsem njegovim zahtevam. Po shodu so priredili dijaki obvod po mestu. Pri tem je prišlo med njimi in orožništvo do spopada. En vojak in en policijski stražnik sta bila ranjena, 26 dijakov arietiranih. Zdi se, da je ta demonstracija znamenje, da se prično na bukareški univerzi zopet antisemitični kralavlji. Naslednje jutro so namreč nacionalistični dijaki pometali židovske dijake iz univerze.

Strasen čin umebolnega. V rumunskem pristaniščem mestu Constanzi se je odigralo te dni strasen prizor. 32 letni krajski poslovnik Matej Apostol, ki je pobegnil nedavno iz umebolnice ter živel odtedaj pri svojih sorodnikih, je nenadoma zopet pobegnil. Zdaj je, da je načelnički stražnik v cestu na cestno stran, ki je bil napadati pasante, ki so bežali na vse strani. 6-letnega osnovnošolskega učenca Jožeta Dumitrescu je dohitel in ujet. Zabodel je dečka opetovanjo v prsi ter mu dobesedno preraščal trebuš. Ko se je skušal sprva deček braniti ter izviti umebolnemu iz rok, mu je odigral umebolni desno roko. Ko je navalil par pogumnih ljudi na Apostola in so mu izrugali dečka iz rok, je bil otrok že mrtev. Apostol se je dal nato popolnoma mirno od-

vesti na policijo. Trenutni napad blaznosti je minil in Apostol je izjavil, da se absolutno ne spominja, kaj je pravkar storil.

Ljubljana.

1. Tukajšnji francoski institut priredi v soboto, dne 2. aprila ob 20. v Unionski dvorani slavnostni koncert na korist spomenika blagopok, kralja Petra I. Velikega-Osvoboditelja. To je prva javna koncertna prireditev na korist tega spomenika in posebno značilno je, da je prišla ideja te prirediteve iz sredstva tukajšnje francoske kolonije in da predstavlja koncert tukajšnji francoski institut. Brez dvoma je ta koncert jasen dokaz, kako ceni francoski narod v splošnem našega prvega velikega vladarja. Na koncertu nastopi med drugim priznana in visoko cenjena umetnica ga. Maja de Strozz, ki si je izbrala za ta svoj ljubljanski nastop povsem francoski repertoar. Dolžnost narodnega ljubljanskega občinstva je, da se v obilenju številu odzove vabi Francoskega instituta in tudi na ta način počasti spomin blagopokojnega vladarja. Predpredstava vstopnic v Matični knjigarni.

— Njegovo Veličanstvo kralj — Oblastne središčne mladine v Ljubljani: Nj. Vel. kralj je z zadovoljstvom sprejel izjavu udanosti, katero ste poslali v imenu redne skupščine oblastnega središča trezne mladine za Slovenijo v Maribor in je blagovolil odrediti,

— Triglavani! Redni sestanek J. A. D. »Triglav« se vrši v četrtek dne 31. t. m. ob 20. uri pri Češnovarju. Ker so na dnevnem redu važne društvene zadeve, je udeležba stroga.

— Pevski odsek »Grafika« priredi danes ob 8. zvečer v Filharmonični dvorani pod vodstvom prof. Gröbminga koncert. Predpredstava vstopnic v Matični knjigarni.

— Sokolsko društvo II. Ljubljana priredi v soboto, dne 2. aprila t. l. ob 20. uri v dvorani Kazine svojo vsakoleto telovadno akademijo. Po končani akademiji je na sporednu tudi plešna zabava.

— Kolo jahačev in vozačev prestolonaslednika Petra v Ljubljani priredi v mesecu juliju t. l. velike in bogate nagradne dirke, na kar se vsi lastniki jahalnih in dirkalnih konj že zdaj opozarjajo. Na sporednu sta dve trabdirki na 2000 m in ena galopna dirka čez zapreke na 3200 m. Za vsako dirko so določeni tri nagrade in sicer I. 3000, II. 2000, III. 1000 dinarjev. Razen tega je na sporednu militarni na 16 km, s tremi častnimi nagradami in karusel, pri tem nastopajo dame in gospodje, ki so člani Kola jahačev in vozačev v Ljubljani. Podrobni program bo objavljen v eni prihodnjih številk. — Kolo jahačev in vozačev v Ljubljani.

— Cerkveni koncert v stolnici priredi stolno Cecilijsko društvo v sredo, dne 6. aprila ob pol osmih uri zvečer. Izvajale se bodo izbrane orgelske in vokalne skladbe. Na orglah nastopi ravnatelj stolnega kora Stanislav Premrl. Sodeluje stolni pevski zbor. Petje bo vodil pevovodja Ljubljane Anton Dolinar. Vstopnice se dobijo v Jugoslovenski knjigarni.

— St. Jakobsko-Trnovska moška Ciril-Metodova podružnica vabi vse svoje prijatelje na svoj običajni letni občni zbor, kateri se vrši dne 31. t. m. ob 20. uri v restavraciji Kavčič na Privozu.

— Društvo »Treznost« ima svoj redni sestanek v sredo 30. t. m. na moškem učiteljsku ob 18.30 s slednjim dnevnim redom: 1. »Past

sistematično fotografira; sestavil se je odsek, ki naj sestavi seznam galeriji potrebnih umetnin, katere bo skušala nabaviti.

Poročila je občni zbor sprejel in na predlog revizorja, viš. knjigovodje g. Fr. Pretnarja, dal odboru absolvitorij. Pri volitvah, ki so sledile je bil zopet izvoljen za predsednika g. Ivan Zorman, odbor pa se je konstituiral tako-le: podpredsednika msg. V. Stessa in dr. Iz. Cankar, tajnik in varuh dr. F. Mesesnel, blagajnik Fr. Pretnar, odborniki Matej Sternen, dr. Fran Stelé, ing. VI. Šubic, Božidar Jakac, Fr. Vesel, dr. Jos. Mal in dr. Jos. Regali. Za revizorje sta bila izvoljena gg. dr. Lad. Lajovic in V. M. Zalar. Po sprejetju predloga g. Fr. Pretnarja, naj se odboru izreče priznanje, posebna zahvala pa Ivanu Zormannu, Mateju Sternenu in dr. Fr. Mesesnelu, je predsedniku zaključili občni zbor.

Z ozirom na splošni veliki pomen podjetja, katerega bo realizirala Narodna galerija v tekočem letu, želimo zbirki za Fond Akademije in Galerije mnogo razumevanja in radodarnosti, da se bo moglo izvršiti delo, ki bo v čast in korist slovenskemu narodu.

Prosvojstvo.

Predstava gojencev Trgovske akademije je napolnila gledališče do zadnjega kotička, kar se tudi najboljšim igram žal le izjemoma posreči. O predstavi sami ni mogoče napisati kritike, ker je rabeljski posel preveč neprijeten. Pripomnili bi le, da smo bili presenečeni nad samozavestjo naše mladine in da bi ji iskreno želeli malo več kritičnosti. — Druga pa je stvar, kako je mogoče zaradi napačno pojmovane vnetosti za mladino profanirati Narodno gledališče! Upamo, da se kaj sličnega ne pripeti več. — A. Z.

Premijera slovenske opere v ljubljanski operi. V sredo, dne 30. t. m. se izvaja prvak na našem odru in tudi prvak v Jugoslaviji opera »Eros in Psyche«, delo poljskega komponista Rožickega. Ni to opera v navadnem smislu, kjer se razvija kak bolj ali manj pomemben zgodbovinski ali moderni dogodek ali pa ljubezenska zgoda. Libretist Poljak Žulavski je črpal za svoj libreto razmerje med človeško dušo in materijo. V petih epohah nam prednja pet različnih dob človeške kulture. (Grško antiko — raz-

padanje rimskega imperija — kulminacija krščanstva — francosko revolucijo in moderno sodobno društvo.) V teh slikah se srečavata vedno v novih oblikah ter se bo rita personifikaciji dveh sovražnih svetov: Psycha, polna idealov, hrepeneča po združitvi z Erosom, na nasprotni strani Plachs, predstavnik surove materialne sile. Torej povsem nov, nenavadan sujet, ki mora biti tudi za komponista izredno interesantan. O komponistu in delu samem prihodnji.

Sport.

II. kolo prvenstvenih tekem LNP-a v Ljubljani.

Prihodnji nedeljo, 3. aprila, se odigra na sportnem prostoru ASK Primorja drugo kolo prvenstva ljubljanskih prvorazrednih klubov. Protivniki so si Hermes in Slovan ter Primorje in Jadran. — Dopoldne igrata izmed drugorazrednih Reka in Svoboda.

Profesionalne rokoborbe za svetovno prvenstvo na Dunaju. 12. dan je prinesel v lahki teži sledi rezultat: Dunajčan Kawan premaga svojega rojaka Hinnerja v 5:50 s potegom za glavo, Dunajčan Pereles pa vrže Čeha Brezino v 3:10 z rulado na tleh. V težki teži se borita 25 min. neodločeno Estonec Jaago in Franco Vervet, mogoče najboljša borce cele konkurence; vendar je Jaago v premoči in skoraj ves čas napada; Rus Petrovič vrže v 45 sek. Dunajčana Solarja s svojim specijalnim prijmom, dvojn. nelsonom; borba med orjakoma Dunajčanom Steinbachom in Kozakom Paradonovom konča proti pričakovanju publike z zmago Rusa, ki položi Steinbacha po 1 uru 29 minut s premetom.

Gospodarstvo.

Priznanec (boni), izdani ob zamenjavi kronske bankovcev, in vplačilo davkov. — Finančna delegacija uradno objavlja: Generalna direkcija davkov je na vprašanje delegacije odgovorila, da dosedaj ne obstaja nikakra naredba o prejemjanju teh priznanic za vplačilo davkov. — Delegat: Dr. Savnik, s. r.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 30. marca t. l. ponudbe glede dobave 10.000 kg negašenega (žive-

ga) apna ter glede dobave 300 m gurt, 100 m hesian platna in 100 m merino platna. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije.

BORZE:

Ljubljana, 29. marca. (Prve številke povraševanje, druge ponudbe in v oklepajih kupički zaključki.) Vrednote: invest. pos. 86—87.50, Vojna škoda 0—338, zastavni in komunalne Kranjske 20—22, Celjska posojilnica 195—197, Ljubljanska kred. banka 150—0, Merkantilna 99—100 (100), Praštediona 850—0, Kred. zavod 160—170, Strojne 85—0, Trbovlje 415—0, Vevče 120—0, Stavbna 55—65, Šešir 104—0. Blago: Tendenca za les čvrsta, za deželne pridelke nespremenjena. Zaključena dva vagona lesa.

Zagreb, 29. marca. Devize: Dunaj izpl. 800.75—803.75, Berlin izpl. 1352—1355, Budimpešta 994.5—997.5, Italija izpl. 260.65—262.65, London izpl. 276.2—277, Newyork ček 56.75—56.95, Pariz izpl. 223—225, Praga izpl. 168.3—169.1, Švica izpl. 1094—1097.

Curih, 29. marca. Beograd 9.13, Berlin 123.25, Newyork 519.75, London 25.24375, Pariz 20.86, Milan 23.8875, Praga 15.40, Budimpešta 90.525, Bukarešta 3.61, Sofija 3.75, Varšava 58, Dunaj 73.10.

To in ono.

Franceske kolonije v Besarabiji. Na besarabski obali ob izlivu Dnjestra obstoji že preko 100 let naselbina Švicarskih Francov. Kolonija se imenuje Šaba ter šteje okoli 2000 prebivalcev. Zanimivo je, kako so prišli Franci od ženevskega jezera na obalo Črnega morja: Švicarski Franco La Harpe je bil v službi carja Aleksandra I. Po njegovem posredovanju je bilo nakazano leta 1820 njegovim rojakom v južni Besarabiji veliko plodovito zemljišče. Kolonisti so poslali najprej tja svojega zaupnika. Ko se je vrnil zaupnik čez nekaj časa z dobrimi informacijami, se je odpravil na pot prvi transport Francov — peš. Mnogo jih je medpotoma vsled napora pomrlo. Nekateri so se vrnili nazaj v Švico, ostali pa so zdržali. Par let pozneje so prišli za njimi drugi njihovi rojaki. Leta 1843 je imela kolonija svojega duhovnika in svojo cerkev, ki so jo naselniški sami sezidali. Naselniški se počajo

v glavnem z vinogradništvom. Do boljeviške revolucije so prodajali svoja vina v Odeso ter živel v blagostanju. Zadnja leta pa se je njihov položaj poslabšal, ker jim je odeški trg zaprl eksportiranje na zapad in na druge trge zaradi slabih prometnih zvez zelo otežko. Kolonisti so obranili do danes ne samo svoj jezik, temveč tudi svoje narodne običaje. Mnogi od njih so abonirani na »Gazette de Lausanne«, mnogi pošiljajo svoje sinove v Švicarske šole.

Pred samomorom plačal svoj pogreb. Pariški brivec Lescot je bil zastrupljen v svetovni vojni s plini. Od tega časa je vedno bolehal. Te dni se je končno takega življenja naveličal. Šel je k pogrebnu zavodu ter plačal 8000 frankov za svoj pogreb. Nato se je vrnil domov, opozoril hišnico, da se bo ustrelil ter se podal v svoje stanovanje. Hišnica je mislila, da se brivec šali; ker ga pa ves dan ni več videla, je stopila v njegovo stanovanje ter ga našla res v mlaki kri mrityga na tleh.

Žensko mleko — po pet mark liter. »Münchner Med. Wochenschrift« poroča o novem rekordnem uspehu nemške organizacijskega talenta. V Magdeburgu nabirajo žensko mleko. Zenske, ki ga imajo preveč, ga dajo onim, ki ga imajo pre malo. Nabiralnica plača liter po pet mark. Take nabiralnice so bile osnovane tu in tam tudi med vojno in so ilustrativne, mnogo bolj, kot vse drugo, grozo onih časov. Takrat so morale žene oddajati mnogo dragocene snovi za živilske karte, enako, kakor so morali oddajati ljudje tedaj zlato za zeleno. Sedaj se bo oddajalo mleko seveda le od preobilja in proti plačilu. Toda mleko ne bodo oddajale le revne matere. Poseben lepak, delo slikarice Käthe Hollwitz, vabi tudi bogate matere, ki se jim za nadomestilo namejene posebne častne diplome. Ni pa g tovo, če bo imel lepak uspeh v teh slikih, katerih žene niso zmožne hrani lastnim mlekom niti svojih otrok.

Frédéric Boutet:

Znanost ne pozna zaprek.

Ko je bil mož oproščen verig, so ga zgrabile orjaške črnčeve pesti in ga posadile v banjo. Halpherson se mu približa in ga prime za levo roko:

»Ste pripravljeni?« ponovno vpraša fiziolog. »Ali se ne boste uprli med poskusom? Potem bi bilo namreč prepozno, kajti v oblasti znanosti boste in eksperiment, ki se že prične, se ne more prekiniti.«

»Pričnite!« pravi mož in zapre oči, zobje pa so mu glasno sklepali. Halpherson se skloni z nožem nad njim. Pacient se krčevito strese, njegovo roko oblije rdeč curek, toda Halpherson brzo potisne roko v toplo vodo.

»Kako se bo to izvršilo, gospoda, že vešta«, pravi s svojim mirnim, predavateljskim glasom. »Utrij želite bo vedno hitrejši, krvni pritisk popusti, pacient zapade v omotico, pred očmi se mu prične bleščati in silno žejten postane, nazadnje pa pacijent omdili.«

Halpherson umolkne. Na desnem členku roke stokajočega pacijenta drži palec in šteje udarce žile. Nato opazuje krvni pritisk s

pomočjo instrumenta, ki je obstojal iz cevi in merila. Kljub otoplosti, ki je zdržena z njihovim poklicem, sta bila oba asistenta zelo vznemirjena. Poleg njiju je stal črnec in izpolnjeval vsa povelja kakor stroj. Halpherson pa je postal popolnoma miren. Mož v banji je prenehal vzidovati, s svojimi stisnjениimi zobmi in zaprtimi očmi je izgledal kot mrtvec. Voda se je vedno bolj rdečila.

Utrij postaja hitrejši in krvni pritisk popušča, zamrmra Halpherson po kratki pavzi.

»Žejen sem« reče končno Watson z zamolklim glasom.

Omočijo mu ustnice z limonovim sokom; takoj za tem zahrope mož dvakrat zaporedoma. Sledi zopet mučenje, dolge minute.

»Omotica se me prijemlje«, zastoka mož z obupnim glasom. Obsojenec odpre oči, ki pa le bulijo, ne da bi kaj videle. Obraz mu je bil voščeno bled.

»Proč hočem!« pravi končno in napravi slabotno kretnjo, »nočem tega!«

»Omedlevica«, zagodrnja Halpherson, »konč...«

»Ne, ne...« zahrope mož in se krčevito vzpone, kakor, da hoče zbežati, toda ne zmožen.

re drugega, kakor da se krčevito strese. Na njegovih ramah so ležale težke črnčeve roke. Mož omahne nazaj v rdečo vodo in glava mu pada ob stran.

Halpherson se dvigne: »Izkrvavel je do zadnje kapljje...«

Anatom Jeffries plane naprej: »To je konec. Dvignimo ga hitro iz vode in počakajmo pet minut, nato pa vaš serum... Toda ubogi možakar je vendarle pokazal vražji pogum... Rad bi ga rešil. Kako slavo boste dosegli, Halpherson, če se vam posreči eksperiment...!«

Fiziolog se skrivnostno nasmeje: »Eksperiment se je posrečil«, pravi mirno.

Oba asistenta se presenečeno ozreti vanj.

»Dat, odvrne Halpherson in se nasmeje. Nisem vama povedal resnice, gospoda. Eksperiment, ki sem ga ravnonak napravil, je bil povsem drug, kakor sem ga vama prej opisal. Vse ni bilo ničesar drugega, kakor autosugestija.«

Oba profesorji se spogledata, ne da bi te besede razumela.

»Da, vaša navzočnost tu v laboratoriju, moja navidezna operacija, vse, kar sem vam pov告, ni bilo drugo, kakor režijski trik, da

spravim moža k pozornosti. Z eksperimentom sem hotel ugotoviti, kako daleč more segati to, kar imenujem jaz »nervozna podvrženost vplivom«. Mož, ki ga tu vidite, sploh nima načetih žil. On si je to samo do mišljeval, kakor sta to mislili tudi vidava.«

Fiziolog prime levo roko moža, na kateri je še kapljala rdeča voda, jo posuši in jo dvigne k luči.

Vidita, tu ni nobene sledi kake krvavite. S konico svojega instrumenta sem pnalah... presni in hkrati stisnil z ogromnim napolnjenim tubo. Na ta preprost način je voda v banji počasi vedno bolj rdečila. Mož sem prav natančno diktiral študije izkrvavljenja in on se je strogo držal mojih besed, tja do globoke nezavenosti, v kateri je še sedaj... Prav interesantu eksperiment...«

»Posrečil se vam je celo boljše, kakor sam mislite, pravi naenkrat profesor Moffat, ki je medtem preiskal pacienta.

»Mož je mrtev!«

V laboratoriju nastane tesnobna tišina. »Bah... morilec, bi bil tudi brez te usmrten!« zamrmra Jaffries med zombji.

Vendar je profesor Halpherson prebedel. (Konec.)

Najboljši šivalni stroj in kolo
je edino le
GRIFFNER in RÖLER
na dom, obrt in industrije
v vseh opremlah.
Istotom plastični stroj DUBIED
Pot v nasajo krasplatu.
Velična garancija
Skladna za popravje.
Mala cena, velik in sklop.
Josip Petelin
Ljubljana
Preberite spominki.

„VINOCE“
tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana,
nudi
najfinješi in najokusnejši na-
mizni kis iz vinskega kisa.
ZAHTEVAJTE PONUDBO!
Tehnično in higijnično najmoder-
nejši urejeni kisarna v Jugoslaviji.
Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 8. 1a, II. nadstropje.

TRIKO-PERILO
za moške, žene in otroke,
volna v raznih barvah, rokavice,
svetlice, dokolenice, nahrbni-
čniki za žolarje in lovce, delnički, klob-
čnici, izpni robci, palice, vilce, noži, škarje,
potrebsčine za šivilje, kro-
jače, čevljarje, in brivice
edino le pri tvrdki

JOSIP PETELIN
LJUBLJANA
Preberite spominki.
Na voljo je množica
magazinov.

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskano pa Dla 1.—

Simon

Klimanek,

LJUBLJANA,

Selenburgova ulica št. 6

izdeluje oblike za gospod-
de po najnovejši modi
in zmernih cenah. V za-
logi ima vedno najboljše
deško in angleško sukno.

Gospod

kateri je absoluiral in
šolo in ima 1 leta pisan-
iške prakse išče ob-
raze. Gre tudi nekaj
secese brezplačno.
nudbe na upravo pod
»Natančenem«

Zastonj -

spalno sobo

</